

POSTANOWIENIE

24 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 24 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J. K.

z udziałem E. K., A. K., Z. K., J. M., W. M., W. Z., A. S., R. Z., J. Z., A. D., S. D.,
Gminy D.

o ustanowienie drogi koniecznej,

na skutek skargi kasacyjnej A. D., S. D.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach

z 10 maja 2023 r., IV Ca 10/20,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od A. D. i S. D. na rzecz J. K. 240 (dwieście czterdzieści) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia A. D. i S. D. do dnia zapłaty tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 4 listopada 2019 r. Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej ustanowił na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości władnącej położonej w D. służebność drogi koniecznej oraz służebność gruntową polegającą na prawie przeprowadzenia przewodów energii elektrycznej, paliwa gazowego, wodociągu i kanalizacji przez nieruchomość obciążoną. Szlak służebny oznaczono w

stanowiącej integralną część orzeczenia opinii biegłej sądowej z 4 sierpnia 2018 r. Nadto zasądził od J. K. na rzecz E. K. jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie: służebności drogi koniecznej (5.423 zł) oraz za ustanowienie służebności przeprowadzenia przewodów energii elektrycznej, paliwa gazowego, wodociągu i kanalizacji (3.417 zł) - płatne w terminie dwóch tygodni od dnia uprawomocnienia się postanowienia, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek uchybienia terminowi płatności (pkt 2). Kosztami postępowania Sąd w całości obciążył E. K., zasądzając od niej obowiązek zwrotu kosztów postępowania na rzecz: J. K., W. Z., A. S., R. Z. i J. Z., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu (pkt 3).

Postanowieniem z 10 maja 2023 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił apelację uczestniczki postępowania E. K. (pkt 1), w punktach 2 – 4 orzekł o kosztach postępowania.

Skargę kasacyjną wnieśli uczestnicy postępowania S. D. i A. D. Ich zdaniem skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania, ponieważ jest oczywiście uzasadniona, zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż postępowanie przeprowadzone przez Sąd II instancji dotknięte jest nieważnością w zakresie obejmującym rozprawy poprzedzające wydanie zaskarżonego postanowienia oraz w zakresie dotyczącym samego postanowienia kończącego. Zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania — art. 379 pkt 4 k.p.c. albowiem wydane zostało w dniu 10 maja 2023 r. w składzie jednego sędziego, a zatem wbrew zasadom potwierdzonym w uchwale Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r. mającej moc zasady prawnej i jako takie skutkuje nieważnością postępowania.

Skarżący powołali się na uchwałę Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 w której przesądzono, iż rozpoznanie po 26 kwietnia 2023 r. sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla

ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 KPC). Zdaniem skarżących Sąd Okręgowy w Katowicach, procedując w składzie jednego sędziego, wydał zaskarżone postanowienie w dniu 10 maja 2023 r. a zatem wbrew uchwale SN III PZP 6/22, z której wynika, że przyjęta w niej wykładnia wiąże co do oceny środków zaskarżenia wnoszonych od orzeczeń wydanych po podjęciu uchwały, tj. wydawanych od 27 kwietnia 2023 r.

W odpowiedzi wnioskodawca wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewniać jednolitość orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny.

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy rozważył zarzut nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji, polegający (zdaniem skarżących) na niezgodnym z prawem składzie orzekającym, wydającym zaskarżone orzeczenie, tj. w składzie jednoosobowym. Nieważność postępowania jest brana pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie nie zaistniała nieważność postępowania. Rozstrzygnięcie Sądu II instancji zostało wydane w oparciu o obowiązujące w jego dacie przepisy prawa, tj. art. 15zzs ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.). Zgodnie z nim w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego

z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania tego z nich, który obowiązywał jako ostatni, w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego; w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego, z wyjątkiem spraw rozpoznawanych w składzie jednego sędziego i dwóch ławników; prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawłość lub precedensowy charakter sprawy.

Zatem Sąd II instancji, wydając orzeczenie w przedmiotowej sprawie w składzie jednoosobowym, działał na podstawie i w granicach prawa. W konsekwencji brak jest podstaw o stwierdzenia, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane w warunkach nieważności postępowania.

Oceny tej nie zmienia fakt wydania przez Sąd Najwyższy uchwały 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, gdyż jest ona sprzeczna z wyżej powołanym i nie budzącym wątpliwości przepisem prawa, obowiązującym w dacie jej wydania. Sąd Najwyższy nie ma kognicji do stwierdzania niezgodności ustaw z Konstytucją. Na podstawie art. 188 pkt 1) Konstytucji RP jedynym uprawnionym w tej mierze jest Trybunał Konstytucyjny, który orzeka w sprawach zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją.

W myśl art. 7 Konstytucji RP, organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Art. 87 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.

Brak wymienienia uchwał Sądu Najwyższego nie jest przypadkowy, a w połączeniu z art. 188 pkt 1) Konstytucji RP daje jasną odpowiedź co do braku kompetencji Sądu Najwyższego w kwestii badania zgodności ustaw z Konstytucją.

Sąd Najwyższy zauważa, że skarżący nieprawidłowo sformułowali wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania twierdząc, że skarga jest oczywiście zasadna z uwagi na nieważność postępowania. Przesłanki oczywistej zasadności skargi i nieważności postępowania występują w art. 398⁹ § 1 k.p.c. rozłącznie: nieważność postępowania, jako przyczyna kasacyjna, została wymieniona w pkt 3 tego przepisu, a oczywista zasadność w pkt 4. Skoro ustawodawca wprowadził wymóg

sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej przez profesjonalnych pełnomocników, oczekiwał od nich znajomości tych bardzo precyzyjnie sformułowanych przepisów.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić swoje twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49; 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 75; 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, mimo powołania się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, zawiera szczegółowe rozważania na temat nieważności postępowania, która jest odrębną przyczyną kasacyjną od oczywistej zasadności skargi. Zachodzi więc istotna wewnętrzna sprzeczność pomiędzy podaną przyczyną kasacyjną (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), a uzasadnieniem jej wystąpienia w sprawie, czyli nieważnością postępowania (wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z zaprezentowanych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. oraz 98 § 1, 1¹ i 3, art. 99 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(NM)

[ms]

